Os yw'r Gefnogaeth yn Gywir, Amdani!

Mynd i'r afael â'r Bwlch Cyflogaeth Anabledd

Cynnwys

	Tudalen
Cyflwyniad	3
Map bwlch cyflogaeth	4
Am yr adroddiad hwn	5
Ein dull	6
Sut wnaethon ni ysgrifennu'r adroddiad hwn	7
Y Ddeddf Cydraddoldeb	8
Ein 7 argymhelliad	9
Cyngor a chefnogaeth	17
Fformatau eraill	18

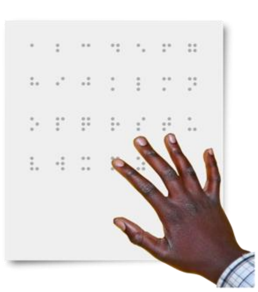

Cyflwyniad

Mae’r **Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol** wedi bod yn dysgu am y **Bwlch Cyflogaeth Anabledd.**

Dyma’r gwahaniaeth rhwng:

- cyfradd cyflogaeth pobl sydd ddim yn anabl a...
- cyfradd cyflogaeth pobl sydd yn anabl

Er enghraifft, os yw **8 allan o 10** o bobl sydd ddim yn anabl yn gweithio, ac mae **5 allan o 10** o bobl anabl yn gweithio, y gwahaniaeth yw **3** o bobl. Felly, mae’r **bwlch** yn **30%**

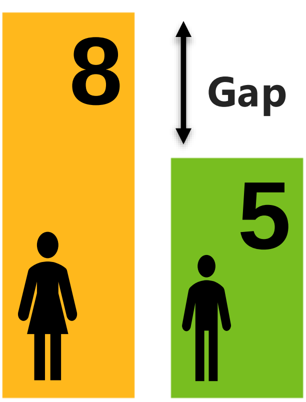

Rydym yn credu bod y bwlch yng Nghymru yn 31%.

Map Bwlch Cyflogaeth

Dyma fap o Gymru.

Mae'n dangos pob ardal awdurdod lleol.

Mae lliwiau tywyll yn dangos bylchau cyflogaeth mawr.

- **Powys** sydd â'r bwlch mwyaf.

- **Ynys Môn** sydd â'r bwlch lleiaf.

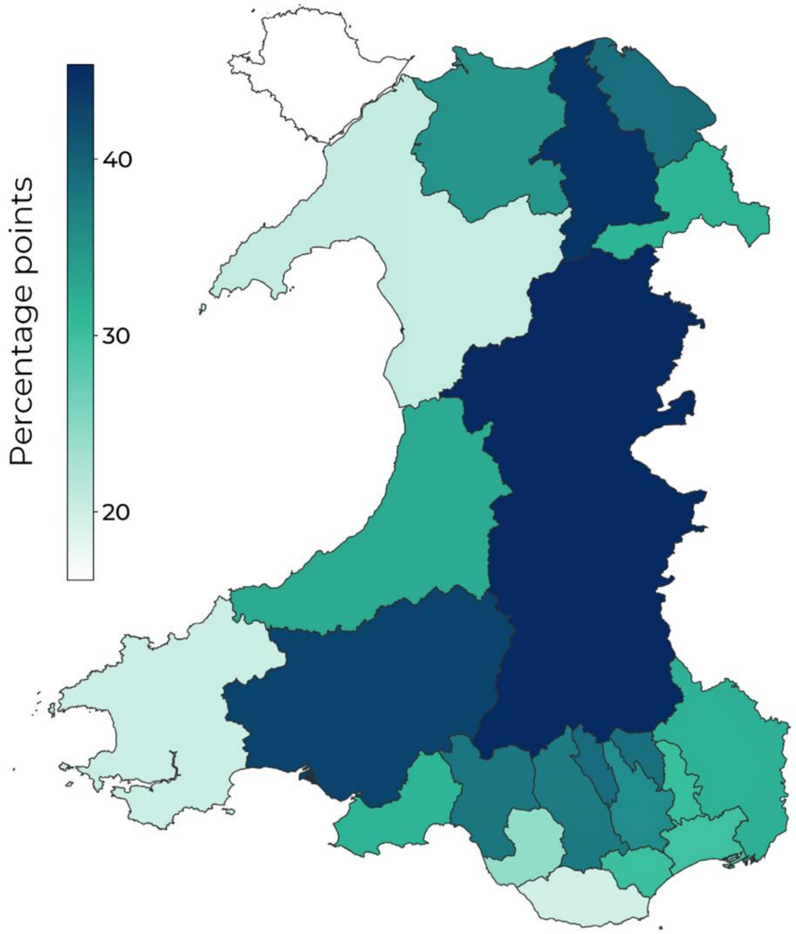

Am yr adroddiad hwn

Hwn yw'r fersiwn Hawdd i'w Ddarllen o adroddiad sy'n llawer hirach.

Mae'n dweud wrthych am y **7 argymhelliad** yn yr adroddiad llawn.

Argymhelliad yw rhywbeth mae'r Pwyllgor yn ei gredu y dylai Llywodraeth Cymru ei wneud i gau'r bwlch cyflogaeth.

Rydym yn credu y bydd yr argymhellion hyn yn helpu i fwy o bobl anabl weithio.

Ein dull

Rydym yn credu:

- Bod pobl yn ‘anabl’ oherwydd cymdeithas. Er enghraifft, oherwydd agweddau pobl, diffyg hygyrchedd i adeiladau, neu ddiffyg cefnogaeth.

- Dylai Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl Anabl fod yn rhan o Gyfraith Cymru.

- Gall gwaith fod yn llesol i bobl. Er enghraifft, cael mwy o arian a gwneud ffrindiau.

- **Ni** ddylai pobl gael eu gorfodi i weithio. Rydym eisiau gwella pethau fel bod mwy o bobl yn gallu gweithio, os ydynt yn gallu gwneud hynny.

Sut wnaethon ni ysgrifennu'r adroddiad hwn

Fe wnaeth y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol wrando ar:

- bobl anabl
- elusennau
- pobl sy'n ysgrifennu polisïau
- ymgyrchwyr
- prifysgolion
- staff cymorth

Y Ddeddf Cydraddoldeb

Mae'r Ddeddf Cydraddoldeb yn dweud bod rhaid i gyflogwyr wneud **addasiadau rhesymol** i helpu pobl weithio.

Addasiadau Rhesymol yw pethau y gall cyflogwyr eu gwneud i wneud gwaith yn bosibl i bobl anabl.

Er enghraifft: rampiau, meddalwedd cyfrifiadur arbennig ac oriau gwaith hyblyg.

- Mae **1 o bob 4** o bobl anabl yn dweud nad yw eu cyflogwyr wedi gwneud addasiadau rhesymol.
- Roedd **1 o bob 5** cyflogwr yn anfodlon gwneud addasiadau ar gyfer pobl ag amhariad ar eu golwg.

Ein hargymhellion

Mae ein 7 argymhelliad am :

1. Cefnogaeth i weithio

2. Busnes Cymru

3. Hyrwyddwyr Cyflogaeth Pobl Anabl

4. Cynllun Hyderus o ran Anabledd

5. Sefydliadau sector cyhoeddus

6. Cynlluniau cymorth hyblyg

7. Uned Tystiolaeth Gwahaniaethau ar Sail Anabledd

Argymhelliad 1

Dylai pobl sydd yn gallu gweithio, ac sydd eisiau gweithio, gael y cymorth maent ei angen.

Dylai Llywodraeth Cymru:

- gorffen gwaith y Tasglu Hawliau Anabledd erbyn Mai 2025

- defnyddio'r adroddiad Drws ar Glo i newid polisïau erbyn Mai 2025

- cyhoeddi'r Cynllun Gweithredu Hawliau Pobl Anabl erbyn Mai 2025

- rhoi Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl Anabl yng nghyfraith Cymru erbyn Ebrill 2026

Argymhelliad 2:

Nid yw pobl anabl yn cael y cymorth sydd ei angen arnynt a'r hawliau y maent yn eu haeddu.

Edrych ar sut mae **Busnes Cymru** yn cefnogi busnesau i gyflogi mwy o bobl anabl.

Dylai Llywodraeth Cymru adolygu

- y cyngor a'r arweiniad sydd ar gael

- sut mae cyngor yn cael ei rannu â chyflogwyr

- sut mae busnesau yn cael cymorth

Dylai'r adolygiad gael ei orffen erbyn **Gorffennaf 2025**.

Argymhelliad 3:

A yw'r Hyrwyddwyr Cyflogaeth Pobl Anabl yn helpu pobl gael gwaith?

Dylai Llywodraeth Cymru osod targedau i fesur y cynnydd mae'r Hyrwyddwyr yn ei wneud. Er enghraifft:

- pa mor aml maent yn siarad â chyflogwyr

- faint o bobl sy'n cael swyddi oherwydd gwaith yr Hyrwyddwyr

- newidiadau i'r ffyrdd mae cyflogwyr yn cyflogi a chadw staff

Dylai hyn gael ei wneud erbyn Gorffennaf 2025. **Mesur cynnydd bob blwyddyn.**

Argymhelliad 4:

Gwella'r cynllun Hyderus o ran Anabledd.

Dylai Llywodraeth Cymru ddod o hyd i ffyrdd i:

- wneud y cynllun yn fwy effeithiol
- helpu pobl i ymddiried yn y cynllun

Os nad yw'n gallu cael ei wella, meddwl am greu cynllun newydd i Gymru.

Rhaid iddo gael ei barchu gan gyflogwyr a gweithwyr.

Dweud wrthym beth sydd wedi digwydd erbyn **Rhagfyr 2025**.

Argymhelliad 5:

Mae'r llywodraeth, cynghorau a sefydliadau'r GIG yn gyflogwyr. Gallant wneud mwy i gau'r Bwlch Cyflogaeth Anabledd.

Dylai Llywodraeth Cymru wneud yn siŵr bod y sefydliadau hyn:

- wedi diweddaru eu polisïau i gyd-fynd â'r Cynllun Gweithredu Anabledd newydd
- yn anelu at ddod yn Arweinwyr Hyderus o ran Anabledd
- wedi gwneud cynlluniau i gau eu bwlch cyflogaeth anabledd

Dylai hyn gael ei wneud erbyn diwedd 2025.

Argymhelliad 6:

Gall cynlluniau sydd i fod i helpu pobl anabl fod yn anhyblyg. Mae pobl yn colli cyfleoedd i weithio.

Dylai Llywodraeth Cymru:

- wneud rhaglenni cymorth yn fwy hyblyg

- codi'r terfyn oedran ar gyfer cynlluniau fel Twf Swyddi Cymru+

Bydd hyn yn helpu pobl ifanc anabl i gael cymorth pan fydd ei angen arnynt.

Argymhelliad 7:

Mae'r Unedau Gwahaniaethu ar sail Anabledd yn casglu gwybodaeth am anabledd. Mae hyn yn bwysig ar gyfer ysgrifennu polisïau.

Dylai Llywodraeth Cymru:

- gwneud yn siŵr bod yr Uned Tystiolaeth Gwahaniaethau ar sail Anabledd yn gweithio gyda sefydliadau hawliau anabledd

- cael gwybod am unrhyw broblemau neu fylchau yn y wybodaeth y mae'r uned yn ei chasglu

- dweud wrthym am y gwaith a fydd yn cael ei wneud, erbyn Mai 2025.

Cyngor a chefnogaeth

Dyma ddolen i fwy o wybodaeth am gefnogaeth i bobl anabl:

https://ymchwil.senedd.cymru/erthyglau-ymchwil/cymorth-i-bobl-anabl-canllaw-i-etholwyr/

Mae dolen i **Ganllaw Etholaethol**. Mae ganddo wybodaeth am:

- cymorth gwaith

- cyngor ariannol
- sefydliadau sy’n gallu helpu

Fformatau eraill

Gallwch gael yr adroddiad hwn mewn fformatau eraill:

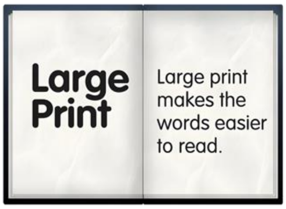

- adroddiad llawn
- braille
- print bras
- sain

I ofyn am fformat arall, cysylltwch â ni:

Post:

Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol

Senedd Cymru

Bae Caerdydd

CF99 1SN

Ffôn: 0300 200 6565

E-bost: SeneddCydraddoldeb@senedd.cymru

https://senedd.cymru

Senedd Cymru
Welsh Parliament